

Bródy DigiLabor

Mágnesszalagról
a gyűjteménybe

Találkozott már azzal a problémával, hogy egy családi videót, egy régi emléket vissza akart nézni, hallgatni, és nem volt hozzá eszköze? Ezek halmozottan igazak egy helyi TV csatorna régi elfeledett műsoraira, amiket évtizedekkel ezelőtt sugároztak a tévékészülékeink, hogy szórakoztassanak és információt osszanak meg a velünk.

A hazai helyismereti gyűjtemények mindegyikére elmondható, amit az egri Bródy Sándor Könyvtár Helyismereti Gyűjteményének a szakemberei vállalnak: az elsődleges cél a helyi és regionális értékek feltárása, megőrzése és közlése. A feladat ellátása a helyismereti gyűjtemények számára állandó megújulást, technológiai kihívást jelent. Alkalmazkodnunk kell a változó felhasználói igényekhez úgy, hogy szigorúan betartjuk a könyvtári szabványokat. Az IFLA-közölte aktuális trendeket szem előtt tartjuk, és még a könyvtárunk integrált rendszerének a sajátosságaihoz is alkalmazkodunk.

A Bródy Sándor Könyvtár az elmúlt években szembesült azzal, hogy az elavult adattárolókkal együtt, hogyan tűntek el a kompatibilis eszközök. Azok az eszközök, amelyek pár éve, évtizede még az otthonaink mindennapi használati tárgyai voltak, mára különlegesnek tekinthetők. Az 1990-es évben egy VHS-kazetta lejátszása nem jelentett gondot, mára egy DVD lejátszása is gondolkodoba ejt bennünket, hiszen a laptopjainkból is száműzték az optikai meghajtót. Az előbb említett adathordozók, nem a média által preferált formátumokat jelentik, amelyekkel a könyvtár-

runk szembe találta magát. Hiszen a Betacam, az S-VHS vagy a U-matic még évtizedekkel ezelőtt is csak a stúdiótechnikában jártas felhasználók figyelmét keltette fel, és nem a könyvtárosokét.

Helyismereti Gyűjteményünk is szembesül az erőforrások hiányával, amely nem tud lépést tartani a regionális kapcsolattal rendelkező hatalmas mennyiségű adathalmazzal. A tartalmi sokszínűség, a megjelenési formák, a felgyorsult és sok esetben rendszertelen publikációs időpontok mind-mind kreatív megközelítést igényelnek. Hiszen az információk sokasága, akár vármegyei szinten is elképesztő mennyiséget ölt, ezek percről-percre termelődnek, mind az interneten, mind a nyomtatott médiumok piacán. A helyismereti szempontok szerint zajló sajtófigyelés szinte zökkenőmentes, és a munkafolyamatban intézményünk legtöbb dolgozója részt vállal.

**„A Bródy DigiLabor
célja az audiovizuális
anyagok digitalizálása,
könyvtárunk és
a lakosság számára”**

Ez a jól bevált séma, ami a nyomtatott dokumentumoknál kiválóan alkalmazható, nem átültethető a helyi médiumok mindegyikére, hiszen egy televíziós műsor más megközelítést igényel és más technológiát. Különösen igaz ez az audiovizuális archív adatok feldolgozására és publikálására. Mit kezdhet egy könyvtár több ezer adathordozóval? Hol lehet beszerezni kompatibilis lejátszót? Hogyan lehet betekinteni egy-egy mágnesszalag tartalmába? Mivel lehet digitalizálni ezeket az adathordozókat? És még sok kérdés került előtérbe, amikor kezdetét vette a TV Eger archív adatainak feldolgozása.

“Kihívás megoldása kreativitással”.

A letűnt technológiák adathordozóinak lejátszása egy igazi időutazással kezdődött és ez az utazás még napjainkban is tart. Az “analóg kor” adathordozói, a mai értelemben vett modern PC-k (személyi számítógépek) és a digitális csatlakozók előtti eszközök letűnt kora. Nem léteztek ekkor még Plug and Play eszközök, amik segítik a felhasználót a számítógéphez csatlakoztatott eszközök automatikus felismerésében. Nem volt még USB-port és -eszköz, amin keresztül manapság különböző eszközök csatlakoztathatók. Az adatok tárolásakor pedig leggyakrabban mágnesszalagot használtak a TV-műsorok rögzítésére. Vagyis szembesültünk azzal a kihívással: ha digitalizálni szeretnénk a Média Eger által ránk bízott 8300 darab adathordozót, akkor első lépésben egy digitalizációs labort kell létrehozunk.

A Bródy DigiLabor célja az audiovizuális anyagok digitalizálása, könyvtárunk és a lakosság számára. A feladat a felsorolt buktatók tudatában komoly vállalkásnak bizonyult, de úgy tűnik teljesíthető. Nagy szerepe volt a kezdeti lépéseknél az Agria Média koros eszközparkjának és a értékes tudást átadó kollégáinak. A számukra elavult és értéktelen eszközök újra életre keltek a könyvtárunkban, s újra munkába állhattak a digitalizálás során. Ezzel az eszközparkkal kezdtük el a digitalizálást, a napjainkban ismeretlennek számító eltűnt formátumok rengetegében.

Megjelentek a formátumban zárt, régi egri tévéműsorok a számítógépünk monitorán, ami közeli történelmünk, az ezredforduló előtti évtizedek mindennapjaiban engedett bepillantást. Ismert egri arcok, események és történetek elevenedtek meg, mozgóképek formájában hanggal, népszerű helyszíneken, de egy másféle érték- és kultúrkörnyezetben. Az “iconic turn” vagyis a vizuális fordulat tetten érhető a kópiákon keresztül, a képi értékek más információt

képesek hordozni egy aprócska cikkel szemben a helyi hírlapból, amely ugyanazt a történetet igyekszik megosztani velünk.

A digitalizálás során az analóg adathordozóról virtuális térbe költözik a tévéműsor, de ezzel a célját nem érte el a könyvtár. A videóállománnyal csak egy újabb fájl keletkezik, nem tartalmaz a fájl tartalmáról információt. És itt kezdődik a helyismereti könyvtáros fontos feladata, értékekkel látja el az “értékes” állományokat. A fájlokhoz tartozó metaadatok plusz adatokat kapnak, segítségével az objektumok értelmezhető információkat mondanak el magukról. Így válnak közkinccsé a kazettában, furcsa tokokban és szalagokon tárolt jelek. A felhasználó pedig visszakeresheti egy kedves ismerős interjúját, egy 1989-es szilveszteri műsort, vagy egy izgalmas pillanatot az adott korszakra jellemző bájjal és hangulattal.

A labor szolgáltatása azóta folyamatosan bővül és népszerű lakossági szolgáltatássá nőtte ki magát, ami nem melléleg profitot termel könyvtárunknak. De ez a nyereség elenyésző azzal szemben, ahogy a “megrendelő” visszakap egy-egy emléket élete számára fontos pillanataiból.

Vas Gábor Tamás

